

**FREDRIK
BERNDTSON**

DEN GAMLES
MINNEN

Fredrik Berndtson
Den Gamles Minnen

«Public Domain»

Berdtson F.

Den Gamles Minnen / F. Berdtson — «Public Domain»,

Содержание

I	5
II	13
Конец ознакомительного фрагмента.	20

Fredrik Berndtson

Den Gamles Minnen / Bilder från finska skogsbygden

I

VID KYRO FORS

Kom och känn, hur friskt det doftar
Uppå stigen genom skogen!

Tvenne vårar redan blommat,
Tvenne somrars frukter mognat,
Tvenne höstars skördar gulnat,
Tvenne vintrar jorden svalkat,
Sedan jag med staf i handen,
Med min rensel uppå ryggen,
Vandrade i Finlands bygder,
Hörde vilda skogen sucka,
Lundens aspar sakta hviska,
Hörde forsens herrskarstämma,
Lyddes till det glada sorlet
Utaf källan, utaf bäcken,
Såg i himmelsblåa vattnen
Berg och kullar mildt sig spegla,
Och på dalens gröna ängar
Boskap gladt bland blommor beta,
Såg i hyddan frid och trefnad,
Frid och trefnad sjelf mig lärde,
Lugn och saktmod för mitt hjerta.

Ren mot Pingst det led. Af blommor
Lyste allt, som blomstra kunde,
Gladdes allt, som glädjas kunde.
Sol'ns och årets första dotter,
Himlens skötbarn, jordens älskling,
Våren herrskade i Norden. —

Det en söndag var. Naturen
Som en kyrka var allvarlig,
Fridfull som ett Herrans tempel,
Och så varm, så glad af kärlek
Som en redlig Christens hjerta
Icke menskan ensam firar

Sabbathsdagen, ej allena
Hon i rena högtidskläder
Går, att Gud Allsmäktig bedja,
Att den Högstes ära sjunga;
Äfven foglarna i luften
Sina ljud med sången blanda,
Äfven blommorna på marken
Två med tårar sina skrudar,
Äfven böljan, skogen, klippan
I ett sken af andakt skimra.

Det var afton ren, och solen
Satt i vester lik en drottning.
Öfver gyllne kronan glänste
Thronens blåa silkeshimmel,
Och på guldsydd purpursammet
Hvilade den höga foten —
Trenne barn i skogen lekte,
Sprungo i dess pelargångar,
Som när gladt i furstesalen
Konungsliga piltar täfla.
Röda kinder, gyllne lockar
Hade en, och sökte blommor;
Tittade så skälmskt imellan
Löfvens gröna galler. Mörkögd,
Tyst men vänlig var den andra;
Lekte ständigt kuragömma
Med den första. Men den tredje
Flög omkring att fjarlar fånga,
Klängde uti trädens grenar,
Och de andre spratt han gjorde.
Trenne barn i skogen lekte,
Sprungo i dess pelargångar:
Strålen lekte der och skuggan,
Vinden sprang i gröna salar.

Höga, mildt allvarliga att skåda,
Kring mig gran och tall sig reste.
Då jag tänkte i mitt sinne,
Med mig sjelf jag öfverlade:
Ägde jag nu blott en yxa,
Skulle jag er hugga neder,
Och en stuga här mig bygga;
Skulle — — Dock, hvems stämmor är det,
Som i tyska skogen ljuder,
Som i mörka tallen sjunger?
Om min yxa ljud i skogen,
Om jag högge träden neder,
Skulle trasten mer ej sjunga,

Icke tallen, icke granen
Breda ut så vackra skuggor
Uppå stigen genom skogen.

Lätt, som barnet vid sin moders
Rika hjerta, här jag andas,
Här bland tallarna i skogen.
Glad och lugn jag är som lärkan,
Hvilken första gången sjunger
I det höga blå och skådar
Jordens berg och jordens dalar
Genom vårens rosenskyar.
Herrligt doftar det i skogen!
Som en helsa genom sinnet
Strömmar luften rik på vällukt
Ej från purpurröda rosor
Ej från glödände oranger,
Men från Nordens blyga blommor,
Ifrån alens späda knoppar. —
Du med vemod uti hjertat,
Sorg och saknad uti sinnet,
Kom och känn, hur friskt det doftar
Uppå stigen genom skogen!

Säg, mitt hjerta, hvad du kände,
Säg, min själ, hvarpå du tänkte
Uppå stigen genom skogen.

Så jag tänkte: hvad är ära,
Hvad är guld och makt och vällust!
Ej behöfver dagen stjernor,
Icke solens ljus förgyllas,
Klippan ej i harnesk klädas,
Blomman ej med färger sminkas.
Ej jag törstar efter ära,
Efter guld och makt och vällust,
Lätt kan sådant den försaka,
Hvilken går sin lefnadsbana
Tyst som jag nu här i qvällen
Uppå stigen genom skogen.

Hvad jag kände? – Fråga echo,
Som min varma suckan hörde,
Fråga himlen, fråga solen,
Fråga alla späda blommor
Uppå stigen genom skogen!

Men hvad är det jag hör brusa,
Som på afstånd mäktigt dånar?

Icke kan det vara stormen,
Ty ej så hans suckar ljuda,
Icke så den vildes vingslag.
Åskan kan det icke vara,
Ty så klar var luften alldrig,
Alldrig förr så lätt att andas.
Det är Kyro fors, som brusar,
Kyro vattenfall, som dånar.

Se emellan trädens stammar
Ren jag skönjer vattnen skymta;
Ren jag häpen står vid stranden,
Står som fastvext och förtrollad.
Värd var synen väl att skådas,
Att beundras och att minnas.
Djupast ned i dälden stod jag.
Höga åsar, skogbevuxna
Reste sig på båda sidor.
Solen höll just på att sjunka.
Gyllne glänste trädens toppar
Der de reste sig på höjden,
Vaggande för aftonvinden,
Nickande emot hvarandra,
Och utöfver dalens vatten
Bredde långa, blåa skuggor.
Så inunder ögonlockets
Mörka, rika silkesfransar
Skuggas flickans blåa öga.

Men igenom dalens mynning,
Högt emellan tvenne klippor,
Sjön med kraft sitt fångsel brutit,
Krossat vredgad sina bojor.
Som en tiger öfver rofvet
Öfver klippan han sig kastar,
Ned i djupet han sig störtar.
Lik ett lejon fram han rusar,
Fram med spända senor springer.
Skummet stänker kring hans käftar,
Sina sidor vildt han piskar,
Manen häfs i vreda vågor,
Ristas under raseriet.

Men när aftonsolens lågor
Uti vattnets spegel brunno,
Syntes för mitt öga fallet
Lik en flod af guld, som bryter
Fram utur den sprängda ugnen
Och imellan dess ruiner

Sina tunga massor rullar.
Silfverfradgan samm på vågen,
Hvita skummet slog i höjden,
Och i gräset invid stranden
Gnistrade hvar droppe vatten
Som de klaraste demanter,
Likt september-nattens stjernor: —
Djupt och kraftigt likt den stämman,
Som på Sinai sig höjde,
Vattnets starka ande talte;
Slungade med vreda vågen
Emot hällen, liksom Moses
Sina taflor emot berget.
Väldigare röst än forsen
Äger sången ej, som ljuder,
Då ur fjällens klyftor echo
Åskans höga hymner svarar.

Men på båda sidor forsen
Stodo gäckande den starke,
Leende mot vreda böljor,
Fredliga och muntra qvarnar;
Och i däldens lugna vatten
Knappt ett stenkast från den vilde
Gungade bland gröna vassen
Lugnt en and med sina ungar.

Men på tidens ström jag tänkte;
Hur han rinner genom lifvet,
Än bland fält med rika flöden,
Än med brådskad fart bland klippor.

—
Mycket, som jag förr ej visste,
Lärde jag af Kyro fallet,
Utaf Kyro muntra qvarnar,
Utaf änderna i vassen.

Medan så jag står i tankar,
Se, en båt från andra stranden
Lägger ut och kommer öfver.
Och när roddarn båten fäster
Närmar jag mig glad och helsar.
Roddarn var en sjuttiårig,
Silfverhårig hedersgubbe.
Mildt hans anlet var att skåda,
Som för vandrarn uti natten
Ljuset från en hyddas fenster,
Skenet ur en gästfri stuga.
Saligare ge än taga;

Så hans mörkblå öga talte;
Ty att mildhet mer han utsått,
Än af andra han den skördat,
Kände jag på gubbens blickar.
Icke plöja åren ensamt
Såd'na djupa, hvassa fåror
Uti pannan, uppå kinden;
Icke utan många sorger
Så den gamles lockar hvitnat,
Utan många tårar icke
Så de bruna kinder bleknat.

På min fråga, om han ville
Skänka mig en bädd för natten,
Bli min värd till nästa morgon,
Gaf han mig ett gästfritt jaord;
Och till hyddan hemåt vandrar
Gubben så med unga gästen.

Ensamt stod hans torp i skogen,
Ensamt bodde han derinne.
Tyst det var i låga stugan.
Månget ord ej värden sade,
Under det en ringa måltid
Vänligt han för gästen frambar.

Ren jag mättat mig. På bänken
Satt den gamle tyst och lutad.
Ovan tycktes tungan vara,
Att i hvardagslag sig röra;
Sinnets tycktes lusten sakna,
Att i stundens frågor lefva,
Syntes djupt tillbaka sjunket
Uti vemodsfulla minnen —
Ej jag ville gubben störa.
Uti fenstret låg en bibel.
Jag den tog och sökte samla
Mina tankar uti ordet.

Så en stund vi hade setat,
Då den gamles stämma höjdes.
Läs, han bad, för mig ett stycke
Ur den helga boken, främling!
Skumt af ålder är mitt öga,
Mäktar icke mera läsa.
Länge bibeln legat slutet.
Tidens hand för mig den slutit.
Slöte han ock snart mitt öga!

Glad jag gjorde som han bad mig;
Läste ur den helga boken,
Om Guds nåd och frid och kärlek;
Och ju längre fram jag läste,
Högre steg mitt hjertas andakt,
Mäktigare själen rördes.
När jag satt i tysta qvällen
Så uti det gömda torpet,
Och min egen stämman hörde,
Af en ovan styrka lifvad,
Ljuda i den låga stugan,
Och framför mig såg den gamle,
Prydd af hvita silfverhåren,
Resa på den böjda hjessan,
Höja upp det sänkta ögat,
Utaf tårar fylldt, då tycktes
Mig som vore dit jag kallad,
Att Guds rika frid förkunna
För den gamles brustna hjerta,
Öfverflödet honom skänka
Ur mitt eget fulla, varma.

Nu blef gubbens tunga lossad,
Fryntligt strålade hans anlet,
Tacksamt räckte han mig handen,
Och i stilla samspråk nöttes
Ljusa, lugna sommarqvällen.
Sist han täljde mig sitt öde;
Tolkade med hjertats uttryck
Enkelt hjertats lust och sorger;
Målade i klara tankar,
Uti flärdlöst sköna bilder
Sina skiften, sina minnen. —

– Tvenne vårar redan blommat,
Tvenne somrars frukter mognat,
Tvenne höstars skördar gulnat,
Tvenne vintrar jorden svalkat
Sedan mig den gamle räckte
Handen till farväl och tryckte
Min med hjertats fulla värma.
Hvad mig vänligt han förtäljde
Om sitt öde, sina sorger,
Bär jag troget i mitt minne,
Och nu ville jag det gifva
Åter uti dessa bilder.
Rörande, som minnesstenar
Uppå grafven med sin enkla
Inskrift, var den ädle gamles

Sagobrott om sina skiften.
Jag har endast några späda
Diktens blommor strött deröfver.

II

I QVARNEN

Underlig är du till sinnes,
Som ej visor höra gitter.

PEKKA

Sitter på en säck och sjunger

Hvitt är golvet, hvitt är taket,
Qvarnens vägg af mjölet lyser;
Icke herremans gemaket
Vackrare tapeter hyser.

Surra på
Fort, min sten
Låt det gå,
Var ej sen!

Säden nog till qvarnen hittar,
Bäres dit af glada hjertan.
Hungern ej i dörren tittar,
Ej i glada sinnet smärtan.

Surra på
Fort, min sten
Låt det gå,
Var ej sen

Svart är smeden, ful att skåda;
Tång och slägga äro tunga.
Lustigt är i qvarnen råda,
Gladt att mala och att sjunga.

Surra på
Fort, min sten
Låt det gå,
Var ej sen

Utaf vatten frodas grödan;
Vatten skickar Gud åt qvarnen.
Himlen sörjer nog för födan,
Sörjer nog för bröd åt barnen.

Surra på
Fort, min sten
Låt det gå,
Var ej sen

I mitt qvarnhjul tomten klänger,
I mitt qvarnhjul är hans kammar;
Lustigt han mitt qvarnhjul svänger,
Fröjdar sig när mjölet dammar.

Surra på
Fort, min sten
Låt det gå,
Var ej sen

Blir det söndag får din tunga,
Dina trötta armar hvila,
Får du lyss hur böljor sjunga,
Lugn se på hur vattnen ila.

Surra på
Fort, min sten
Låt det gå,
Var ej sen

ERIK

Ständigt också kan du sjunga,
Alldrig sluta dina visor.

PEKKA

Minsta fågel uti skogen,
Minsta bölja uti bäcken
Kan ju glädjas, kan ju sjunga.
Icke lockas björn med vallhorn,
Sorgen ej med glada sången —
Klara ögon icke älska
Mörker, icke svarta natten;
Friska öron gerna lida
Litet buller uti stugan —
Underlig är du till sinnes,
Som ej visor höra gitter.
Trumpen man jag föga aktar;
Dålig fågel tycks mig ugglan.

Mycket har du dig förändrat

Sedan sistförflutna sommar.
Ingen var som du, att lätta
Arbetsmödan med din tunga,
Muntrast flög din hvassa skara,
Främst du gick i långa raden
Vid den glada skörde-talkkon,
Ingen så som du förstod sig,
Att om söndan lekar ordna.
Icke var du sen vid gungan,
Icke trög din fot i dansen,
Ej din arm, att kasta trissa.
Mycket har du dig förändrat
Sedan sistförflutna sommar.

ERIK

Har du sett hur hösten leker,
Hur han blandar löf tillsamman,
Blad af träd och blad af blommor?
Och hur sen, af leken tröttad,
Vild han strör dem öfver fälten,
Att förtrampas och förvissna?
Och hur vintern slutligt kommer,
Breder kalla snön deröfver? —
Många friska sommarkänslor,
Många glada sommartankar
Jaga smärtans kulna vindar,
Faller sorgens snödok öfver —
Vinter mellan nu och sommar;
Mycket mellan mig och fordom!

PEKKA

Bättre är i dag, än fordom;
Bättre fem kopek, ja mindre,
Äga i den vakna handen,
Än om flygtig lycka drömma.
Spökrädd man bakom sig ögnar,
Räds för strå't, som sagta praslar,
Då det reser sig i fjäten.
Den, som skådar noga för sig,
Stadigt, gladt går rätta vägen,
Han behöfver icke frukta,
Ej ha ögon bak i ryggen.
Regn i dag, i morgon solsken;

Regn har alltid den, som gråter.

ERIK

Låg ett ringa stycke åker
Vid ett fattigt torp i skogen.
Våren kom och regn kom äfven,
Men ej strå stack upp ur myllan.
Sommarn kom och solsken också,
Intet ax sitt hufvud höjde.
Väl kan den på solsken hoppas,
Som sin åker ren besådde,
Som har qvar af fordna skördar.

PEKKA

Tycks mig dock du fåvitskt klagar,
Att skomakaren du liknar,
Som slöt upp att prylen nyttja,
Satt sig i en vrå, att sörja,
Blott för det hans vackra arbet'
Från förgängelsen ej sköntes,
För hans möda blef förtrampad.

ERIK

Tycks mig dock du fåvitskt talar,
Att din qvicka tunga liknar
Vattenhjulet bort i bäcken,
Som af pojkar slöjdadt blifvit.

PEKKA

Erik! malört är ditt hjerta
För de gamla, trogna vänner,
Sedan det blott honing blifvit,
Endast sötma för en enda.
Lyss engång till hvad jag säger,
Hör engång uppå min visa.

Sjunger

Vacker som en dag, glad och nitton år
Är den flicka, som mig mest behagar,
Och vill hon mig ha, om jag henne får,
Står vårt bröllopp inom några dagar.

Spelman uti byn skall min talman bli,
Han en tunga lik sin stråke äger.
Och till gården sen lustigt fara vi,
Spelman går i stugan in och säger:
Vackra flicka hör —

ERIK. *Afbrytande*

Orätt gör du mig i sanning,
Vrångvist dömmar du mitt hjerta,
Om du tror, att gamla vänner
Mindre nu än förr jag aktar.
Sörja skulle jag ej eller,
Vore gamla vänner trogne.

PEKKA

Väl jag inser hvad du menar,
Gissar lätt på hvad du tänker.
Ej jag ser dig mera vandra
Bort till Pavos rika hemman,
Ej du mera syns i stugan
Hos den vackra Annas fader.
Lyckan har den gamle dårat,
Medgång sinnelaget ändrat.
Dock, hvad hjälper det att sörja!
Tålmod är bästa trösten,

ERIK

Bättre dock än mod, att tåla,
Tycks mig mod att handla vara.
Illa rådlöshet sig likar

Med ett stolt och manligt sinne.
Hvad jag tänkt vill jag dig säga,
Hvad jag öfverlagt förtro dig.
Tungt det legat mig på hjertat,
Natt och dag mitt sinne ängslat. —

Bort från barndomshem och vänner
Måste Erik ögat vända,
Måste trampa nya stigar,
Andra träd och böljor skåda,
Andra hyddor, andra menskor.
Här är ingen ro att vänta,
Ingen glädje, ingen lycka.
Glädjens skatt en drake vaktar,
Som med guldfylld hand vill smekas,
Vill med silfverröst bevakas.
O, hvad aktar han den arme,
Vore äfven guld hans hjerta,
Rent och klart som silfver sinnet
Bort från barndomshem och vänner
Måste arme Erik vandra.

Ren i morgon vill jag vandra,
Innan solen vakna hunnit,
Medan hyddorna stå slutna,
Medan människorna drömma,
Drömma kanske ljuft om lycka.
Men när dagen redan lyser
Gladt kring skog och äng och vatten,
Och hvart menskoöga blickar
Åter gladt kring kära hyddan,
Tag då helgdagströjan på dig,
Gå till Pavos rika hemman,
Träd i stugan in och helsa
Ifrån mig till Pavos dotter.
Säg, att lång är icke vägen
Mellan qvarnen här och henne;
Dock för mig är han den lägsta.
Lång är resan genom verlden,
Öfver hafvets vågor färden,
Men ändå ej lång, som stigen
Mellan qvarnen här och henne.
Säg att Erik vandra måste
Bort från barndomshem och vänner,
Men att han i lust och sorger
Uppå Gud och Anna litar.
Denna ring, som mig min moder
I sin sista timma skänkte,
Skall du äfven henne gifva.

Helsa, säg, att, liksom ringen,

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.